

ΜΑΪΟΣ

Ο Μάιος ή Μάης (Καλομηνάς στα ποντιακά), είναι ο πέμπτος μήνας του έτους κατά το Ιουλιανό και Γρηγοριανό Ημερολόγιο και έχει 31 ημέρες. Στο αττικό ημερολόγιο ήταν ο ενδέκατος μήνας Θαργηλιών που αντιστοιχεί με το χρονικό διάστημα 23

Απριλίου-23 Μαΐου. Οι λατινοί συγγραφείς τον εκφέρουν πάντα με τη λέξη «mensis» (μήνας) ή Kalendae (καλένδες). Κατά τον Πλούταρχο, η ονομασία του Μήνα (Maja) προήλθε από το όνομα της νύμφης Μαίας που ήταν η ομορφότερη από τις Πλειάδες τις επτά κόρες του Άτλαντα (Ατλαντίδες) και της Πλειόνης και μητέρα του θεού Ερμή στον οποίο ο μήνας αυτός ήταν αφιερωμένος. Από άλλους υποστηρίζεται ότι αυτό το όνομα είναι προσδιοριστικό πρεσβύτερης ηλικίας εκ του major (μεγαλύτερος).

Ο λαός μας, συσχετίζοντας παρετυμολογικά το όνομα του Μαΐου με τα μάγια, τον θεωρεί μαγεμένο μήνα. Ο μήνας των λουλουδιών και της βλάστησης. Οι Αγραφιώτες τον ονομάζουν «χαλαζά» και οι Τήνιοι «βροχάρη». Οι Θρακιώτες ονομάζουν τον άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο «Τριαντάφυλλα», γιατί το κυριότερο από τα λουλούδια του Μάη είναι το τριαντάφυλλο. Στη Μακεδονία ονομάζεται «Κερασάρης», στον Πόντο «Καλομήνας», στην Κύπρο «Πεντεφάς ή Πενταδείλιος», γιατί εξαιτίας του μεγάλου μήκους των ημερών του, αναγκάζονται να τρώνε 5 φορές την ημέρα. Επίσης Πράσινος και Λούλουδος.

Ο Μάιος, είναι πράγματι «μήνας χαράς και λατρείας της βλάστησης, με δοξασίες και έθιμα διαχρονικού χαρακτήρα», όπως το παραδοσιακό έθιμο με το πρωτομαγιάτικο στεφάνι το οποίο στολίζει την πόρτα του σπιτιού μέχρι τις 24 Ιουνίου οπότε καίγεται στις φωτιές του Αϊ-Γιάννη.

Οι λαϊκές προλήψεις θεωρούν τον Μάιο «μαγεμένο» γι' αυτό αποφεύγονται οι γάμοι και οι σοβαρές εργασίες στη διάρκειά του, εξ ου και η παροιμία «Στον καταραμένο τόπο, τον Μάη μήνα βρέχει». Όλοι οι λαοί, πάντως, την Πρωτομαγιά γιόρταζαν την ανθοφορία της Φύσης και την απαρχή των «καλών καιρών». Κι ενώ οι λαϊκές παροιμίες, όπως, «Μάη μου, Μάη δροσερέ κι Απρίλη λουλουδάτε» και «ο Μάης έχει τ' όνομα κι ο Απρίλης τα λουλούδια», προσπαθούν να μας επαναφέρουν στην τάξη, οι παιδικές αναμνήσεις δεν μας το επιτρέπουν. Κι έτσι συνεχίζουμε να τραγουδάμε: «Ο Μάιος μας έφτασε/εμπρός βήμα ταχύ/να τον προϋπαντήσουμε/παιδιά στην εξοχή».

Παροιμίες για το μήνα Μάιο

*Ο Μάης ρίχνει τη δροσιά και ο Απρίλης τα λουλούδια.

*Στον καταραμένο τόπο Μάη μήνα βρέχει.

*Αν βρέξει ο Απρίλης δυο νερά κι ο Μάης άλλο ένα τότε τ' αμπελοχώραφα χείρονται τα καημένα.

*Ο Απρίλης με τα λούλουδα κι ο Μάης με τα ρόδα.

1 Μαΐου - Πρωτομαγιά

Η 1^η Μαΐου έχει χαρακτηριστεί σχεδόν παγκόσμια ημέρα αργίας (αν και δεν είναι αργία, είν' απεργία) και διατυπώσεων των διεκδικήσεων των εργαζομένων, αφού είναι συνδεδεμένη με το εργατικό κίνημα όταν το 1886 έγιναν οι μεγάλες διαδηλώσεις στο Σικάγο με αίτημα τα τρία οχτάρια: οχτώ ώρες εργασίας, οχτώ ψυχαγωγία και οχτώ ύπνος. Στην χώρα μας, η απεργία των καπνεργατών του 1936 στη Θεσσαλονίκη βράφηκε με αίμα που καταγράφηκε, στις εφημερίδες της άλλης ημέρας, με μια χαρακτηριστική φωτογραφία η οποία έδειχνε μια μάνα να οδύρεται πάνω από το σκοτωμένο της παιδί. Η φωτογραφία εκείνη ενέπνευσε τον Γιάννη Ρίσο να γράψει τον «Επιτάφιο»: «Μέρα Μαγιού μου μίσεψες/μέρα Μαγιού σε χάνω...».

Μέρα Μαγιού μου μίσεψες, μέρα Μαγιού σε χάνω,
άνοιξη, γιε, που αγάπαγες κι ανέβαινες απάνω.

29 Μαΐου 1453 - Η Πόλις εάλω

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

Αγία Ειρήνη - 5 Μαΐου

Άγιος Χριστόφορος - 9 Μαΐου

Αγία Γλυκερία - 13 Μαΐου

Αγία Μαγδαληνή - 19 Μαΐου

Κωνσταντίνου και Ελένης 21 Μαΐου

Η γιορτή της μητέρας

Η γιορτή της μητέρας ή ημέρα της μητέρας είναι εορτή προς τιμήν της μητέρας και της μητρότητας. Στην Ελλάδα και σε πολλές άλλες χώρες, γιορτάζεται την δεύτερη Κυριακή του μήνα Μάη.

ΕΘΙΜΑ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑΣ

Το πρωτομαγιάτικο στεφάνι

Ο εορτασμός της Πρωτομαγιάς συνδέεται με την ανθρώπινη χαρά για την άνοιξη και τη βλάστηση. Απότοκο των δοξασιών αυτών είναι το μαγιάτικο στεφάνι που φτιάχνεται από διάφορα άνθη και καρπούς και κρεμιέται στην πόρτα των σπιτιών.

Το μάζεμα των λουλουδιών για το πρωτομαγιάτικο στεφάνι, ενισχύει στη σημερινή εποχή τις σχέσεις του ανθρώπου με τη φύση, από την οποία οι περισσότεροι άνθρωποι έχουν απομακρυνθεί λόγω του τρόπου ζωής των σύγχρονων πόλεων.

Στα μέρη της Μικράς Ασίας, σε κάθε στεφάνι έβαζαν, εκτός από λουλούδια, ένα σκόρδο για τη βασκανία, ένα αγκάθι για τον εχθρό κι ένα στάχυ για την καλή σοδειά. Το μαγιάτικο στεφάνι στόλιζε τις πόρτες των σπιτιών ως του Αϊ - Γιαννιού του Θεριστή και τότε, το καίγανε στις φωτιές του αγίου.

Στα Δωδεκάνησα, μαζεύουν ένα λουλούδι που το λένε "ανοιχτομάτη" και πιστεύουν πως όποιος το έχει είναι πάντα γερός και τυχερός.

Το αμίλητο νερό

Σε νησιά του Αιγαίου την Πρωτομαγιά, τα κορίτσια σηκώνονταν την αυγή και έπαιρναν μαζί τους τα λουλούδια, που είχαν μαζέψει από την παραμονή και πήγαιναν στα πηγάδια να φέρουν το «αμίλητο νερό» (αμίλητο γιατί το κουβαλούσαν χωρίς να μιλούν). Όταν το έφερναν στο σπίτι, πλένονταν όλοι με αυτό.

Η Πρωτομαγιά των αγροτών

Οι αγρότες φτιάχνουν το Μάη τους με πρασινάδες, καρπούς, σκόρδο για τη βασκανία και αγκάθι για τον εχθρό.

Στις περιοχές της Σμύρνης, την παραμονή της Πρωτομαγιάς, οι αγρότες πήγαιναν στην εξοχή, για να κόψουν οτιδήποτε είχε καρπό: σιτάρι, κριθάρι, σκόρδα, κρεμμύδια, κλαδιά συκιάς με τα σύκα, κλαδιά αμυγδαλιάς με τα αμύγδαλα, κλαδιά ροδιάς με τα ρόδια.

Στην Αγιάσο της Λέσβου, φτιάχνουν στεφάνια από όλα τα λουλούδια και βάζουν μέσα "δαιμοναριά", άγριο χόρτο με πλατιά φύλλα και κίτρινα λουλούδια για να δαιμονίζονται οι γαμπροί.

Στη Σέριφο, από το βράδυ της παραμονής, κρεμούν στην πόρτα ένα στεφάνι από λουλούδια τσουκνίδες, κριθάρι και σκόρδο.

Το Μαγιόξυλο

Σε χωριά της Κέρκυρας, οι κάτοικοι περιφέρουν έναν κορμό κυπαρισσιού, σκεπασμένο με κίτρινες μαργαρίτες που γύρω του έχει ένα στεφάνι με κλωρά κλαδιά.

Με το μαγιόξυλο αυτό, οι νέοι εργάτες ντυμένοι με κάτασπρα παντελόνια και πουκάμισα και κόκκινα μαντήλια στο λαιμό βγαίνουν στους δρόμους, τραγουδώντας το Μάη.

Το Πήδημα της φωτιάς

Νέοι και γυναίκες μεγάλης ηλικίας μαζεύονται την παραμονή της Πρωτομαγιάς, μόλις δύσει ο ήλιος και ανάβουν φωτιές με ξερά κλαδιά που έχουν συγκεντρώσει αρκετές μέρες πριν. Όσο η φωτιά είναι αναμμένη οι γυναίκες χορεύουν κυκλικούς χορούς γύρω από τη φωτιά και τραγουδούν παραδοσιακά τραγούδια για την Πρωτομαγιά.

Τα νέα παιδιά, αφού βρέξουν τα μαλλιά και τα ρούχα τους, πηδούν πάνω από τις φωτιές σαν μία συμβολική πράξη που αποσκοπεί στο να διώξει τον χειμώνα και την αρρώστια. Στην συνέχεια όλοι παίρνουν έναν δαυλό από φωτιά και την πηγαίνουν στο σπίτι τους για να φύγουν όλα τα κακά.

Υπάρχουν και άλλα πολλά έθιμα της Πρωτομαγιάς που γιορτάζονται σε διάφορα μέρη της Ελλάδας: το Μαγιόπουλο, το οποίο ονομάζουν ακόμα Φουσκοδένδρι ή Ζαφείρη, γιορτάζεται στην Ήπειρο και στη Θεσσαλία, το έθιμο του Κλήδωνα (είδος λουλουδιού) στο δήμο Κόζιακα, το έθιμο της πιπεργιάς στην Εύβοια, τα Ξόρκια της Πρωτομαγιάς για το διώξιμο των φιδιών στην Ήπειρο, κ.λπ.

ΠΙΤΣΑ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΠΕ 70